Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
21 april 2026

Onze referentie
IENW/BSK-2026/47490

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Bodem

Beslistermijn
18-05-2026

Bijlage(n)
2

Aan Staatssecretaris

nota

Verzamelbrief Bodem en Ondergrond

Aanleiding

Om de Tweede Kamer tijdig op de hoogte te houden van de actuele stand van zaken op het terrein van bodem en ondergrond, is een nieuwe Verzamelbrief Bodem en Ondergrond opgesteld. Dit gebeurt minimaal twee keer per jaar. Deze brief gaat kort in op de recente ontwikkelingen rondom de staalslakaanpak, het overgangsrecht diepe plassen en de monitoring van spoedlocaties en PFAS-locaties. De toezeggingen die zijn gedaan tijdens het debat van 2 april jl. met betrekking tot staalslak worden in een separate brief voor de zomer afgedaan. De toezeggingen op het terrein van het CMP zijn separaat aan u voorgelegd. Deze brief is primair door de minister van KGG verstuurd mede namens u.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met de bijgevoegde Verzamelbrief Bodem en Ondergrond en deze zo spoedig mogelijk aan de Tweede Kamer te verzenden.

Kernpunten Staalslak:

- In de voorliggende brief kondigt u een Kamerbrief aan voor de zomer waarin u de opties schetst als opvolging op de tijdelijke regeling. Met die brief zult u ook invulling geven aan de toezeggingen aan het lid Zalinyan (TZ202604-072) en het lid Wiersma (TZ202604-084) gedaan op 2 april 2026 tijdens het Commissiedebat Leefomgeving.
- In de Verzamelbrief die nu voorligt gaat u daarnaast kort in op de Taskforce Bestaande Toepassingen Staalslak en geeft u aan dat de heer J. Wienen, burgemeester van Haarlem, bereid is gevonden om de rol van onafhankelijk voorzitter van de Taskforce op zich te nemen.
- Tot slot benoemd u dat er hard gewerkt aan een advies voor een haalbare oplossing voor de situatie in Spijk

Overgangsrecht Diepe plassen:

- De Kamer wordt geïnformeerd over het besluit om het overgangsrecht voor het verondiepen van diepe plassen met drie jaar te verlengen.
- Sinds 1 januari 2024 geldt er een vergunning- en MER-beoordelingsplicht om de besluitvorming rondom deze verondiepingen transparanter te maken en de lokale betrokkenheid te vergroten. Deze stuitten in het verleden regelmatig op weerstand uit de omgeving.
- Bovendien wordt hiermee een expliciete toetsing aan de waterkwaliteitsdoelen (KRW en GWR) geborgd.

- Omdat de overstap naar deze nieuwe, strengere kaders in de praktijk complex is gebleken en er nog geen toetsingskader beschikbaar is, is besloten het bestaande overgangsrecht voor projecten die al vóór 2024 liepen te verlengen.
- Deze verlenging biedt initiatiefnemers de noodzakelijke tijd om hun werkwijze aan de nieuwe eisen aan te passen en stelt hen in staat om reeds afgesloten leveringscontracten voor grond en baggerspecie op een zorgvuldige en haalbare manier af te wikkelen, zonder dat het einddoel van een betere leefomgevingskwaliteit uit het oog wordt verloren.

PFAS en Spoedopgave:
Vanaf 2015 wordt jaarlijks de voortgang van de zogenaamde spoedopgave bodemsanering gemonitord. De Kamerbrief geeft toelichting op de aantallen in het rapport, dat inmiddels op de website van het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) is geplaatst.

Voor het eerst is ook een uitvraag gedaan naar PFAS-aandachtlocaties. Hieruit blijkt dat 40 van de 41 overheden gestart zijn met inventariserende onderzoeken en dat daaruit 3917 potentieel verontreinigde locaties in beeld zijn gekomen. Om te bepalen of er ook daadwerkelijk sprake is van een verontreiniging die risico's met zich meebrengt, is aanvullend onderzoek nodig, ook bodemonderzoek ter plaatse. Er zijn nu 57 PFAS-aandachtlocaties in beeld. Op een aantal van deze locaties is ook al gestart met bodemsanering. Met de Kamerbrief biedt u het rapport aan de Tweede Kamer aan.

Krachtenveld
De beleidslijnen in de verzamelbrief zijn afgestemd met betrokken partijen (zoals de medeoverheden voor de PFAS aanpak). Interne afstemming heeft plaatsgevonden met onder andere RWS en de directie HBJZ.

Er is de afgelopen jaren vanuit politiek en media vaak gevraagd naar een overzicht van PFAS-locaties. Dit is de eerste keer dat een overzicht via de overheden op deze manier is uitgevraagd. Het beeld kan ontstaan dat op de potentieel verontreinigde locaties direct risico's bestaan en maatregelen nodig zijn; dit is nadrukkelijk niet het geval. De brief licht dit toe. Samen met de medeoverheden wordt hier nog een gezamenlijke communicatielijn op ontwikkeld.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Toelichting
Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
03	PFAS aandachtlocaties in 2025 definitief 3.0 4 maart 2026	

04	Beslisnota Overgangsrecht vergunningverlening diepe plassen	

Datum
21 april 2026

Onze referentie
IENW/BSK-2026/47490

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Bodem

Aan
Staatssecretaris

Bijlage(n)
2

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
12 februari 2026

Onze referentie
IENW/BSK-2026/29527

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Bodem

Beslistermijn
2 maart 2026

Bijlage(n)
-

Aan Staatssecretaris
ter info: Minister

nota

Verlenging overgangsrecht diepe plassen

Aanleiding

In Nederland liggen ongeveer 500 diepe plassen die ontstaan zijn door een zand-, grind-, of kleiwinning of door een dijkdoorbraak. Ongeveer 30 van deze plassen worden verondiept als daarmee natuur, recreatie of waterveiligheidsdoelen gehaald kunnen worden. In de dossierverdeling bent u (staatssecretaris) verantwoordelijk voor het diepe plassenbeleid. De minister ontvangt deze nota ter info, i.v.m. de relatie met waterkwaliteit.

In juli 2022 is gestart met een verbetertraject voor het diepe plassen beleid[1]. Het doel van het verbetertraject is te organiseren dat het verondiepen van diepe plassen regionaal kan worden afgewogen en leidt tot een verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving. Ook is expliciete toetsing aan de doelstellingen van de Kaderrichtlijn water (KRW) en Grondwaterrichtlijn (GWR) van belang.

Op 1 januari 2024 is een vergunningplicht in werking getreden voor het storten van grond en bagger in een diepe plas. De redenen om ten opzichte van voorheen geldende regelgeving een extra vergunningplicht toe te voegen liggen in de behoefte aan transparante besluitvorming en duidelijke regels toegespitst op de specifieke situatie en betrokkenheid van de omgeving bij de voorbereiding van een initiatief[2]. Daarbij is ook drie jaar overgangsrecht opgenomen voor verondiepingen die reeds voor 1 januari 2024 zijn gestart. Reden voor het overgangsrecht is dat voor het toepassen van grond en baggerspecie in de Omgevingswet een nieuw specifiek normenkader is ontwikkeld.
Voor de praktijk is het van belang dat tijd wordt gegund om daarop in te spelen en dat eveneens de mogelijkheid wordt geboden partijen grond en baggerspecie die niet aan de nieuwe normen voldoen, maar waarvoor al leveringscontracten zijn afgesloten, nog volgens het oude recht toe te passen[2]. Met deze nota wordt u geadviseerd het overgangsrecht te verlengen met 3 jaar.

Geadviseerd besluit

Staatssecretaris: Instemmen met het verlengen van het overgangsrecht voor diepe plassen met 3 jaar tot 1 januari 2030 en het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet hierop aan te passen.

[1] Kamerstuk 30 015, nr. 584 2022
[2] Staatsblad 2021, nr. 98

Kernpunten

Belang van verlengen

- Verondiepingen van diepe plassen duren gemiddeld 10 jaar. Het gaat om een complex vergunningstraject. Het doorlopen daarvan kan circa 2 jaar duren.
- Ongeveer 30 lopende verondiepingen moeten per 1 januari 2027 in bezit zijn van een lozingsvergunning om met de verondieping door te kunnen gaan.
- Verlengen van het overgangsrecht geeft alle lopende verondiepingen meer tijd om hun vergunningen te krijgen.
- Voor het afgeven van een lozingsvergunning is een expliciete toetsing op de doelstellingen van de KRW en GWR nodig.
- Het Handboek Immissietoets geeft mogelijke toetsingsmogelijkheden maar nog geen expliciete methodiek voor diepe plassen en immissies naar oppervlaktewateren.
- Voor grondwater en ecologische waterkwaliteit is nog onduidelijk hoe toetsing eruit moet komen te zien.
- Als het overgangsrecht niet wordt verlengd hadden initiatiefnemers in principe uiterlijk dit jaar moeten starten met een vergunningaanvraag, aangezien de totale doorlooptijd van een aanvraag ongeveer twee jaar is.
- Het beoordelen van een vergunningsaanvraag is nu nog niet mogelijk door het ontbreken van onder andere grondwatertoetsing.
- Om het overgangsrecht te verlengen is een wijziging nodig van het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. De procedure voor het Verzamelbesluit Bodem waarin deze wetswijziging zou moeten meelopen, is in september 2025 gestart.

Als het overgangsrecht niet verlengd wordt

- Uit indicatief onderzoek blijkt dat niet uitgesloten kan worden dat een relatief groot deel van de verondiepingen niet volledig zal voldoen aan de vereisten die vanuit de KRW gesteld worden aan het vergunnen van activiteiten[3]. Dit zou tot gevolg hebben dat deze verondiepingen geen lozingsvergunning krijgen.
- Als een verondieping niet afgerond wordt, doordat er niet aan de waterkwaliteitseisen wordt voldaan, komt de functionele toepassing, die ermee beoogd werd, niet tot stand.
- In dat geval zou de verondieping met terugwerkende kracht als stortplaats beschouwd kunnen worden. Hiervoor gelden zwaardere eisen.
- Het niet-afronden van verondiepingen kan onduidelijkheid creëren naar omwonenden en andere belanghebbenden in de omgeving.
- Er zal een andere bestemming gevonden moeten worden voor grond en bagger dat niet voldoet aan kwalititeitseisen. Een versterkte stroom baggerspecie richting de rijksbaggerdepots zet de capaciteit daar versneld onder druk.

Mogelijk langer niet aan KRW voldoen

- Het is goed om op te merken dat de vereisten die de KRW stelt aan activiteiten in oppervlaktewater niet hetzelfde zijn als de doelstellingen vanuit de KRW voor de oppervlaktewateren en grondwater zelf. Een activiteit mag verbetering van de waterkwaliteit niet in de weg staan en de doelstelling voor het oppervlaktewater zelf is een goede waterkwaliteit.

[3] https://kennisbank.deltares.nl/pub/Details/fullCatalogue/300149897

- Er kunnen grote verschillen zijn tussen de waterkwaliteit van diepe plassen die verondiept worden. Het effect van verondiepen op de waterkwaliteit zal afhangen van de reële kwaliteit van de toegepaste grond en bagger.
- Door het verlengen van het overgangsrecht geeft u wel ruimte aan activiteiten waarvan het niet duidelijk is of deze in overeenstemming zijn met de vereisten van de KRW.

Wat doen we in de tussentijd?
- Een methodiek om expliciete toetsing aan de KRW en de GWR uit te kunnen voeren zal medio 2026 gereed zijn.
- Het bevoegd gezag van een plas (een waterschap of Rijkswaterstaat) houdt toezicht op de vereisten van de tijdelijke vergunning, die voor de duur van het overgangsrecht van rechtswege verleend is, en kan altijd ook eigenstandig onderzoeken of wordt voldaan aan de doelstellingen van de KRW en de tijdelijke vergunning zoals die door het overgangsrecht is bedoeld, en deze aanpassen als blijkt dat dat niet het geval is.
- Als een methodiek medio 2026 ontwikkeld is, kan een bevoegd gezag deze ook tijdens de periode van het verlengde overgangsrecht, dus ook gebruiken om lopende initiatieven expliciet te toetsen aan de vereisten van de KRW en daaraan eventueel consequenties verbinden.
- Bevoegde gezagen hebben dan ruimte om lokale overwegingen, zoals de mate waarin een plas al verondiept is, mee te nemen in hun afwegingen.
- De komende periode zal ook gebruikt worden om beter in beeld te brengen welke mogelijkheden er zijn voor verondiepingen die eventueel niet afgerond zouden kunnen worden en wat daar de juridische context voor is.
- Er wordt gewerkt aan een visie op grond- en baggerverzet in Nederland in brede zin, verondiepen en diepe plassen zullen daar een onderdeel van zijn.

Verlenging met drie jaar
- Door het overgangsrecht met drie jaar te verlengen bereiken we het volgende:
- Als de methodiek gereed is, kunnen initiatiefnemers en bevoegde gezagen het gehele vergunningstraject doorlopen, zonder dat het overgangsrecht al verlopen is.
- Er is tijd voor een flink deel van de lopende verondiepingen om afgerond te worden voordat het overgangsrecht verlopen is.
- Er ontstaan geen knelpunten in de baggeropgave op korte termijn en er is meer tijd om andere routes dan diepe plassen te ontwikkelen.

Krachtenveld

Diepe plassen en verondiepingen krijgen frequent aandacht in de media. Het gaat daarbij veelal over zorgen van omwonenden over de kwaliteit en samenstelling van het materiaal dat gebruikt wordt bij de verondieping. Dat heeft ertoe geleid dat de toepassingsnormen voor bagger in 2018 al zijn aangescherpt met betrekking tot de aanwezigheid van plastic en dat er voor nieuwe initiatieven vanaf 1 januari 2024 een verplichting voor een lozingsvergunning is gekomen en een milieueffectrapportage-beoordelingsplicht. In 2022 is tevens gestart met de herijking van het diepe plassen beleid om het beleid ook op andere punten te verbeteren.

De capaciteit in deze plassen wordt in belangrijke mate gebruikt voor de baggeropgave in diverse gebieden. De Unie van Waterschappen, Rijkswaterstaat en het bedrijfsleven hebben aangegeven op korte termijn duidelijkheid nodig te

hebben over het vergunning traject voor verondiepingen die voor januari 2024 zijn gestart, maar ook voor nieuwe initiatieven vanaf 2024.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Niet van toepassing

Datum
12 februari 2026

Onze referentie
IENW/BSK-2026/29527

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Bodem

Aan
Stas en M

Bijlage(n)
-